

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

REPORTS OF THE IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES"

м. Харків, 21–22 жовтня 2021 р.

Харків
2021

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашинік В. О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Вельш В. – габілітований д-р філос. наук, професор

Даніліян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О. А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С. О. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор

Соломніков І. В. – канд. екон. наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 9 від 22.09.2021 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. 21–22 жовтня 2021р. / відп. за випуск Н. В. Алексєєнко. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2021. 340 с.
ISBN 978-617-7927-79-1

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-79-1

© Авторський колектив, 2021

способи такої оцінки, а такими не можуть бути індивідуалізовані нюанси дій і поведінки людей. Чиновник не може вникнути в сутність таких проявів людини, проте легко може фіксувати будь-які відхилення від стандартів. Але ж ті самі індивідуалізовані нюанси провів людини і складають її приватність, її неповторність та, врешті, виправдовують її присутності в цьому світі. Куди веде така тенденція? – До усунення людини як людини із сфери соціальної життєдіяльності, до гібридизації людини, до запровадження трангуманістичних технологій, до постлюдини. На наш погляд, є два напрями людської інтелектуальної діяльності, що здатні протистояти таким тенденціям: це філософія і релігія. Можна було би додати мистецтво, але й воно в наш час все більше схильне піддаватись тиску зазначеної тенденції, що, наприклад, яскраво демонструють зміни, внесені в умови участі кінофільмів в конкурсах на премію Оскар.

ПЕТРУШЕНКО О.П., *д. філос. н., доцент,*

Львівський медичний інститут

Львів, Україна

СОЦІАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ХАРАКТЕР МОВИ І МОВЛЕННЯ

Сучасна вітчизняна тенденція щодо наукової термінології передбачає вживання та використання перекладених з англійської термінів, які дозволяють звернути увагу та з'ясувати деякі смислові відмінності між певними інтелектуальними процесами сучасності. В українській літературній мові для позначення мовного контакту між людьми існує термін «спілкування». Проте широковживаний зараз термін «комунікація» фіксує, на нашу думку, специфічний характер мовного зв'язку. Даний термін походить від латинського *communis* – спільний, та передбачає процес обміну інформацією між двома або більше особами, спілкування за допомогою вербальних та невербальних засобів з метою передавання та одержання інформації. У текстах, що присвячені проблемі комунікації, терміни «комунікація» та «спілкування» часто вживаються як синоніми, проте очевидно, що вони не рівноцінні.

Спілкування є широким поняттям, воно на нашу думку ближче до англійського *intercourse*. Це поняття передбачає багатоманітні глибинні, персоналізовані зв'язки у межах спільноти та суспільства, включення окремої

людини у людські стосунки, виховання особистості, тому спілкування вивчають такі сфери знання, як психологія міжособистісної взаємодії, художня література (яка дає нам позитивні, негативні та неоднозначні взірці спілкування), мистецтво (особливо слід звернути увагу на театральне та кіномистецтво, оскільки вони безпосередньо пов'язані з мовленням, а, отже, з усіма нюансами вербального, невербального та інтонаційного спілкування). Основне завдання спілкування – встановлення міжособистісних зав'язків та соціалізація особи, розвиток особистості.

Комунікація ж вивчається такими дисциплінами, як теорія інформації, теорія комунікації, біосеміотика. Здебільшого при аналізі комунікації йдеться про доволі формалізований процес в межах тих або інших компонентів системи, що безумовно накладає свою специфіку на сам характер взаємодії в ході даного процесу. Так, наприклад, зазначається, що у міжособистісній комунікації приймають участь від 3 до 20-30 осіб, а у масовій – більше 30, і тут задіяні друк, телебачення, радіо, кіно, тощо. (Очевидно, що для спілкування достатньо 2 осіб.)

Формалізований процес комунікації передбачає і формалізацію мовних засобів – створення професійних термінологічних наборів слів та сленгів (що дозволяє учасникам комунікації визначитися по схемі «наша людина – не наша людина»); складна образність мови розглядається як зайва; цитати з художніх творів, політичних документів та соціально-філософської літератури теж повинні бути певного характеру, щоб одержати очікуваний відгук. Все це впливає на характер мови певної спільноти – вважається за потрібне вживати певні слова та словосполучення. При такій ситуації мова зазнає трансформації, і не завжди позитивної: якщо батьки і діти вважають, що їх спілкування – це «комунікація», то таке спілкування має бути обміном інформацією, а коли нова інформація скінчилася, спілкування втрачає сенс. З точки зору прибічників «спілкування» розмова батьків та дітей є значно ширшою за простий обмін інформацією.

Процес комунікації безумовно сприяє виробленню якісної термінології, яка дозволяє мінімальною кількістю слів передати максимум інформації. Вірогідно, у сфері управління комунікація теж дозволяє виробити найкоротші та найефективніші мовні формули. Проте для розвитку багатобарвного внутрішнього світу людини комунікація є очевидно недостатньою, а тому спілкування пропонує нам не обмежувати штучно лексику, відходити від мовних штампів, проявляти творчість у винайденні висловлювань, що будуть адекватно передавати наші почуття, переживання, наші духовні пошуки.

ЗМІСТ

Привітальна промова ректора Українського державного університету залізничного транспорту С. Панченка	3
Привітальна промова проректора з наукової роботи Українського державного університету залізничного транспорту Г. Ватулі	4
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
<i>ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ</i>	
АБАШНІК В.О. Володимир Чучмарів (1898–1978) як дослідник філософії Спінози	5
АБАШНІК У.В. Геерт Кайль та аналітична філософія в Німеччині	11
АНДРУЩЕНКО В.П. Академічна мобільність як запорука ефективності вищої освіти	15
ГРИНЬОВА Д.А. Антикітерський корабель: історія дослідження	19
ГУЖВА А.А. «Етика Авраама»: назустріч комунікативному розуму	22
ДАНІЛ'ЯН В.О. Соціально-економічні наслідки пандемії COVID-19 для українського суспільства	25
ДАНІЛ'ЯН В.О., ВОРОБІЙОВА А.А., НАГОРНА А.Є. Актуальні проблеми філософської науки в добу глобалізації	28
ДАХНІЙ А. Й. Феномен «позитивно-прекрасної людини» у сучасному світі у контексті екзистенційних мотивів романів Ф. Достоєвського	30
ЗАГОРУЛЬКО О.А. Еволюція поглядів Євгена Чикаленка щодо вирішення аграрного питання в Російській імперії	40
КОММЕДАЛ О. Johan Galtung's theory of structural violence and peaceful transformation of conflicts	45
ЛЮБИВИЙ Я.В. Рефлексія як механізм відтворення та конструювання ідентичності: цивілізаційний аспект	47
ПАВЛОВ В.І., АГУЛОВ В.В. Г.-Г. Гадамер: герменевтичний метод як «універсальний аспект філософії»	52
ПЕТРУШОВ В.М. Людвиг Вітгенштайн і його «логіко-філософський трактат» (до 100-річчя виходу у світ)	59
САБАДУХА В.О. Метафізична теорія особистості як відповідь на глобальні виклики	65

САПЕГІНА І.О. Особливості організації занять фізичною культурою у закладах вищої освіти з використанням дистанційних (цифрових) технологій	134
СИВОГРАКОВА З.А. Перцептивні особливості міжособистісної взаємодії в умовах дистанційного навчання	137
ЦИГАНОВСЬКА Н.В. Кіберспорт та кіберспортивна освіта в Україні	139
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є. Технології high-hume (до уточнення поняття)	142
ШЕПЕЛЕНКО Т.В. Електронне порт фоліо у навчанні з фізичного виховання	145

МОВА ТА КОМУНІКАЦІЯ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

БЛИЗНЮК Л.М. Проблема зникнення патронімів як ідентифікаторів національної ідентичності українців в умовах глобалізації сучасного суспільства	149
БЛИЗНЮК Л.М., КРАВЧЕНКО О. О. Поняття екології мовлення в умовах сучасної української комунікації	151
DANILYAN O.G., DZOBAN O.P. The problem of communication in the modern information society	154
ЗАГРІЙЧУК І. Д. Мовні стереотипи суспільної комунікації в Україні	157
НЕШКО С.І., НІКІФОРОВА Д.Ю. Лінгвoseміотичні основи перекладознавства	160
НЕШКО С.І., КРОПОТІНА Є.С. Прагматичні основи перекладу	161
ПОНОМАРЕНКО Н.В., ПОНОМАРЕНКО В. Є., СЕЛІВАНОВА А. Застосування методу «case study» під час викладання іноземної мови в університеті	162
СИВОГРАКОВА З.А., БОЖЕНКО М.О. Роль пам'яті як психічної функції в розвиткові комунікативної компетентності особистості в дорослому віці	165
ПЕТРУШЕНКО В.Л., ПЕТРУШЕНКО О.П. Людина комунікативна та загрози руйнування сфери людської приватності	167
ПЕТРУШЕНКО О.П. Соціальна комунікація і спілкування та їх вплив на характер мови і мовлення	169
СМСНОВА Л. В., АБРАМСЬКА І. Б. Актуалізація та пасивізація дієслівної лексики в кінці ХХ – на початку ХХІ століття	171
ХАРЛАМОВА О.М., КРАВЧЕНКО О.О. Мова та комунікація в інформаційному суспільстві	174

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE IX INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 21–22 жовтня 2021 р.

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Умов. друк. арк. 19,76. Наклад 120 прим. Замов. № 1019/9-21.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.
61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,
e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@mail.ua